

450 godina od smrti Marina Držica

joi, 23 noiembrie 2017

Ove godine ispunjuju se to no 450 godina od smrti

Marina Držića, najveći hrvatskog komediografa svih vremena. Marin Držić – Vidra je najživotniji hrvatski renesansni pisac i temelj hrvatskoga dramskoga repertoara. O pjesnikovom životu sačuvano je malo vjerodostojnih podataka. Rođen je 1508. godine u Dubrovniku, u trgovačkoj obitelji, ali prije njegova rođenja obitelj je izgubila svoj nekadašnji imetak te je tako Držić bio osuđen da cijeli život kuburi s novcem i da se na razne načine snalazi. Nasuprot tradicijskog zanimanja svoje obitelji, više od trgovine zanima ga glazba i književnost za koje pokazuje iznimni talent. Zbog neimaštine dugo nije mogao udovoljiti svojoj velikoj želji za obrazovanjem, pa se u Dubrovniku izdržavao različitim poslovima. Neko vrijeme je bio i orguljaš tamošnje katedrale.

Uz potporu dubrovačke vlasti s 30 godina odlazi na studij u Sienu, koja je u to vrijeme bila središnje kulturnoga života Europe. Tamo se upoznaje s gibanjima u suvremenoj literaturi, dolazi u dodir s tada aktualnom i visoko cijenjenom plautovskom komedijom i vodi bogati društveni život. Iako nije završio studij, Držićev boravak u Sienu prekretnica je u njegovoj književnoj karijeri jer se tijekom tamošnjeg šestogodišnjega boravka pretvorio u pravoga dramatičara.

U Držićevu životu traje stalan sukob između domovine i inozemstva, siromaštva i bogatstva, želje za mirom i želje za pustolovinom, između književnosti i politike. A u njegovu djelu vidljiv je sudar tradicionalnosti i inovacije, doma i stranih elemenata, fikcije i zbilje, komičnog i tragičnog. Upravo jima se, naime, krije sve što je za Držića važno.

Nakon povratka iz Siene, Držić nalazi svoje sugrađane željne zabave i spremne uključiti se u svaku vedru i veselu pokladnu zabavu. Dubrovani renesansnoga vremena prihvatili su i rado gledali pastoralu i komediju. Smijali su se i uživali u prikazivanju smiješnih strana života što je sadržavala Držićeva komedija. Zanimljivo je napomenuti da su mnogi Držićevi likovi bili stvarni ljudi koje su gledatelji u predstavi prepoznavali i to u autentičnim situacijama, stvarnim događajima ili po govoru. Držićevim glumcima tako je, osim gluma koga i pjevačkog talenta, trebalo i hrabrosti za izlazak pred dubrovačku publiku jer publika bi, prepoznavajući likove i događaje, osim smijehom, znala reagirati i gađati i glumce pokvarenim narancima.

Najveći broj njegovih poznatih djela napisan je između 1548. i 1558. pa se to razdoblje naziva Držićeva doba. Tada je nastala komedija Pomet, koja je u cijelosti izgubljena; pastorela Tirena; farsa Novela od Stanca; pastorela Venera i Adon; komedija Dundo Maroje; lirske pjesme Pjesni ljuvane; komedije Pjerin, Arkulin, Mande, Džuho Krpeta i Skup; pastorela Grižula i jedina tragedija koju je napisao Držić, Hekuba.

Držić se sa svojim djelima jednostavno uključio u raspoloženje koje je vladalo u Dubrovniku, pa je u svoje vrijeme uživao veliku popularnost. Ipak, zbog svojih komedija u kojima su se po čestu prepoznati mogli neki dubrovački vlastelini, što im se baš i nije sviđalo, Držićeva djela u Republici nisu bila dobrodošla, a možda je to i razlog što su stoljeće imala bila zaboravljena, kao uostalom i sam pisac. Tek po etkom ilirskog pokreta Držićeva djela opet pronalaze put do naše publike. Tridesetih godina prošloga stoljeća postavljen je na pozornicu Dundo Maroje, najpoznatija

njegova komedija, a Drži postaje vrlo poznat te s margine ulazi u samo središnje hrvatske književne povijesti. On je danas jedan od najizvoenijih hrvatskih dramskih autora, i ujedno jedan od pisaca kojima se književna znanost najviše bavila.

Umire u Veneciji 2. svibnja 1567. godine, u 59. godini života i biva pokopan u crkvi Svetih Ivana i Pavla.

Daniel Lucacela